

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Παιδιά και οθόνες: Ποιο είναι το «όριο κατανάλωσης»

Το κείμενο του Χαράλαμπου Νικολόπουλου δημοσιεύτηκε στις 8.2.2019 στον ιστότοπο ygeiastou.gr / Το site για την καλή Υγεία, την σωστή Διατροφή και την Ευεξία (προσπέλαση στις 5.4.2021). Εξετάζει τη σχέση των εφήβων με τον κόσμο της τεχνολογίας και αναζητά τη χρυσή τομή στο ημερήσιο χρονικό όριο ενασχόλησής τους με αυτή. (διασκευή)

Αλιεύουμε τίτλους από γνωστές εφημερίδες και περιοδικά του πλανήτη που περιγράφουν ικανοποιητικά το θέμα. «Γιατί τα μέσα ενημέρωσης μπορεί να είναι κακά για την υγεία του παιδιού σας», έγραψε το Time. «Τα παιδιά γίνονται πιο παχύσαρκα, πιο άρρωστα: οι ειδικοί κατηγορούν το έτοιμο φαγητό αλλά και τα βιντεοπαιχνίδια», ήταν το θέμα των Sunday Times. Ενώ, οι Times της Νέας Υόρκης επεσήμαναν ότι «οι οθόνες επιβαρύνουν τον εγκέφαλο των παιδιών». [...]

Δεν υπάρχει αμφιβολία! Η λελογισμένη χρήση¹ των νέων τεχνολογιών είναι απαραίτητη και βοηθάει στην ανάπτυξη των παιδιών ως μελών μιας κοινωνίας και ενδεχομένως επιδρά θετικά στην καλλιέργεια της ευφυΐας τους. Όμως, η υπερβολική χρήση τεχνολογικών μέσων υπονομεύει την υγεία και των παιδιών και των εφήβων. Ξεκάθαρα. Κάθε ηλικία έχει τις δικές της προτιμήσεις, όλες, όμως, λειτουργούν επιβαρυντικά στη σωματική και ψυχική υγεία, όταν υπερβαίνουν τα όρια. Τα παιδιά χρησιμοποιούν περισσότερο τάμπλετ και παιχνιδιομηχανές, οι έφηβοι κοιμούνται και ξυπνούν με το κινητό τους δίπλα τους, οι νέοι (εκεί γύρω στα 18) περνούν άπειρες μπροστά στο λάπτοπ βλέποντας σειρές. [...]

Ποια είναι, λοιπόν, η εναλλακτική πρόταση; Σίγουρα δεν είναι να πετάξετε την κονσόλα και να αποσυνδέσετε τα πάντα. Ούτε να κατασκοπεύετε τα παιδιά σας, αλλά ούτε να παρακολουθείτε κρυφά τη σελίδα τους στο Facebook ή στο Instagram. Η δαιμονοποίηση² της τεχνολογίας μπορεί να επιφέρει τα αντίθετα αποτελέσματα στη ζωή τους.

¹Λελογισμένη χρήση: λογική χρήση, με μέτρο χωρίς υπερβολές.

²Δαιμονοποίηση: η απόδοση υπερβολικά αρνητικών και αβάσιμων ιδιοτήτων σε πρόσωπα, ιδέες, φαινόμενα.

Η πρόταση είναι να υπάρχει ισορροπία μεταξύ του χρόνου που περνάνε μπροστά σε μια οθόνη και του χρόνου που δαπανούν για άλλες δραστηριότητες. Ας θεωρήσουμε αυτόν τον λόγο 1:2. Δηλαδή δύο ώρες εκτός για κάθε μια ώρα εντός. Το εκτός δεν είναι υποχρεωτικό να είναι εκτός σπιτιού. Μπορεί να είναι ένα οικογενειακό δείπνο, στο οποίο τα παιδιά θα παρακινούνται να μιλήσουν. Μπορεί να είναι το διάβασμα ενός βιβλίου ή η ακρόαση ραδιοφώνου ή η ένα επιτραπέζιο παιχνίδι. Θυμηθείτε, αυτά τα παιδιά περνούν πολλές ώρες την ημέρα συνδεδεμένα και βρίσκονται σε συνεχή επαφή με φίλους μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, γραπτών μηνυμάτων κ.λπ. Αυτή είναι η κοινωνική ζωή τους και δεν μπορείτε να τους την αρνηθείτε. Μπορείτε όμως να βάλετε κάποια όρια και ταυτόχρονα να τους δείξετε τις εκπαιδευτικές όψεις της τεχνολογίας. Όπως για παράδειγμα, πώς μπορούν να κάνουν καλύτερα και πιο διασκεδαστικά μια σχολική εργασία. Κρατήστε, όσο ακόμη είναι μικρά, αυτήν τη χρυσή σταθερά. Θα αποδώσει καρπούς, όταν θα μεγαλώσουν και θα είναι μπροστά σε μια οθόνη υπολογιστή 8 και 10 ώρες εκ των πραγμάτων (στο γραφείο λ.χ.).

A3. Στο κείμενο προτείνεται να ασχολούνται οι έφηβοι με ποικιλία δραστηριοτήτων και όχι μόνο με την τεχνολογία. Σε συζήτηση που γίνεται στο σχολείο σου στο πλαίσιο Ημερίδας με θέμα «Νέοι και Τεχνολογία» να εκθέσεις τεκμηριωμένα τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με την παραπάνω θέση. Με ποιες δραστηριότητες θα ήθελες εσύ να ασχοληθείς; (200-250 λέξεις)

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΒΟΥΛΑ ΜΑΣΤΟΡΗ (1945-2016)

Η Βούλα Μάστορη έγραψε λογοτεχνικά βιβλία για παιδιά και εφήβους, πολλά από τα οποία έχουν μεταφραστεί στα αλβανικά, στα σερβικά, στα τουρκικά και στα κορεατικά. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το μυθιστόρημα «Μικροί χρονοταξιδιώτες, Μελλόντια, το κορίτσι που γεννήθηκε στο μέλλον», εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2005.

[...] Η μόνη τους ελπίδα να βρουν κάποια απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα ήταν η εντεκάχρονη Ροζέτα, που θα έμπαινε το επόμενο πρωί μέσα στο χρονοκενόχωρο.

Την άλλη μέρα το πρωί η Ροζέτα, έχοντας τελειώσει την απαραίτητη εκπαίδευση, βρισκόταν μπροστά στο χρονοκενόχωρο φορώντας διαστημική στολή. Εκεί είχαν στηθεί διάφορα ηλεκτρονικά μηχανήματα, που θα την παρακολουθούσαν βήμα προς βήμα. Κονσόλες με οθόνες, μικρόφωνα, ασύρματοι... [...]

Μόλις η Ροζέτα χάθηκε πίσω από τον αόρατο τοίχο, τα βλέμματα όλων έπεσαν στη γιγαντοοθόνη, όπου μεταδιδόταν μέχρι τότε η κάθοδός της, περιμένοντας να δουν ό,τι εικόνα θα τους έστελνε η φορητή κάμερα που ήταν ενσωματωμένη στο κράνος της. [...]

-Ροζέτα, μ' ακούς; Ρώτησε ο χειριστής του ασυρμάτου.

-Ναι! Ήρθε η απάντηση της μικρής γεμάτη έξαψη³. Είναι απίθανο! Συνέχεια πέφτω!

-Πέφτεις;

-Ναι. Πώς να το πω; Να, γλιστράω μέσα στο χρονοκενόχωρο. Πηγαίνω όλο και πιο μέσα...

Οι επιστήμονες κοίταξαν το κορδόνι με το οποίο ήταν συνδεδεμένη η Ροζέτα. [...]

-Βλέπω στο βάθος κάτι φώτα... πολλά φώτα... φως... φως δυνατό! Είπε και έκλεισε τα μάτια της θαμπωμένη. Όμως η περιέργειά της την έκανε να τ' ανοίξει σχεδόν αμέσως πάλι. Χρώματα! Φώναξε. Χιλιάδες χρώματα κυλούν ολόγυρά μου!

Οι επιστήμονες απ' έξω αλληλοκοιτάχτηκαν. [...]

-Ένα χρώμα ροζ ήρθε κάτω από τα πόδια μου. Ουχ! Αχ! Με γαργαλάει! Με τραβάει! [...]

Η Ροζέτα ήταν συνέχεια πάνω στη ρόδινη λουρίδα, η οποία, σαν ονειρικό καράβι, αρμένιζε μέσα στα φώτα και στα άλλα αστραφτερά χρώματα. Ξαφνικά αυτά άρχισαν να μεταλλάσσονται σε εικόνες! Όπως εκείνες που μετέδιδε η τρισδιάστατη τηλεόραση σπίτι της... Ήταν ολοζώντανες εικόνες από γαλαξίες, που την τραβούσαν με μια παράξενη δύναμη να μπει μέσα τους και να γίνει μέρος της εικόνας και αυτή! [...] Μόλις πλησίασαν τη Γη, εικόνες παράξενες άρχισαν να περνούν σαν αστραπή από μπροστά της. Δεινόσαυροι, ηφαίστεια, πιθηκάνθρωποι, πλημμύρες... και αυτή να μπαινοβγαίνει στις εικόνες... Ήταν ένα τρελό παιχνίδι μέσα... μέσα...

-Μέσα στο χρόνο! Φώναξε η Ροζέτα ενθουσιασμένη. Ταξιδεύω μέσα στο χρόνο! [...]

B3.

Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Η ηρωίδα του μυθιστορήματος, η Ροζέτα, κάνει ένα ταξίδι στο χρόνο χάρη στην επιστημονική γνώση. Μπορείς να εξηγήσεις τον ενθουσιασμό της; Εσύ θα ήθελες να ήσουν στη θέση της και να κάνεις ένα τέτοιο ταξίδι;

ή

2. Να φανταστείς πώς θα ήταν η συνέχεια αυτής της ιστορίας επιστημονικής φαντασίας. Τι θα έβλεπε η Ροζέτα στον πλανήτη γη σε αυτό το ταξίδι στον χρόνο; Να γράψεις το κείμενό σου με μορφή ημερολογίου, υιοθετώντας τη φωνή της Ροζέτας.

³ Έξαψη: ενθουσιασμός.

Μονάδες 25